

MAGYAR KURIR

Bétsből, Aprilis' 17-dikén 1818.

B é t s.

Itt ilyen Felséges Patens jöve-ki: —

Hogy a' Monárkhia' pénzbéli és finansziái állapotjában, melytől a' mi alattvalóinknak boldogsága nagy mérték szerint felfüggesztetve van, állandó rend állíttathassék-fel, arra fordítottuk iparkodásainkat, hogy a' pénz' belső járásának szabadságot és bátorságot adhassunk, a' papiros pénznek alattvalóink' erejének lehető megkiméllésével 's boldogságának fenntartatásával, bőséges és félbeszakadás nélkül való kevesülést szerezhessünk, a' pénzjárást az értz-pénz' fundamentumára vissza vihessük, a' Státus' jövedelmeit annak elkerülhetetlen költségeivel megégygyszó mértékre tehessük, 's hogy a' közönséges Creditet, olly intézetek által, mellyek a' Hitelezőknek védelmet és hasznot szolgáltatnak, megerössíthessük.

Illy czélzással mi, azolta hogy a' békesség szerentsésen helyre állott, azon fizetési módoknak kiválóztatásában, mellyekkel a' magános emberek a' magok tartozásaikat megtenni kívánnyák, már minden erőszakot eltörlöttünk, a' haszonhajtó papiros pénznek forgatására minden utakat megnyitottunk, hogy annak betse' ne ingadozzon, ellent állottunk, a' Monárkhianak a' Statuskötések által szerzetett pengő pénzbéli summákat, közönséges járásba (circulatio) botsátottuk, egy Bankót állítottunk-fel és fundáltunk-meg, melly a' pénzforgatásnak

könnyebbséget ad, a' kereskedésnek leg-sikeresebb szolgálátokat teszen, 's a' maga előre haladó kifejtődésével, annak ezután még nagyobbnyobb kiterjeszkedést szerez, a' Státusnak előrevaló bizonyos és általhághatatlan szánvetései által annak költségeit bátorságossá teszi, 's a' Státus' interes adósságainak bizonyos tapasztalásokra helyezettelt eltörlő fundust állít-fel, melly mind ezen adósságoknak kevesítésén, mind pedig a' Státus Hitelezőinek javára a' közönséges adóssági levelek' betsének fenntartatásán, dolgozik,

„Mi e' mellett a' Státus' régibb Hitelezőinek állapotjokról is el nem vettük szemünket. Ezeknek igazságos kívánságaik megszűnés nélkül a' mi különös gondoskodásunknak tárgyát tették.

„Már a' pénzjárásnak az értz-pénz' fundamentumára való visszavitetése' czéljában van az a' következés, hogy azon időpontban, melyben ez a' czél tökéletesen elérődik, a' Státus' régibb Hitelezőinek Conventziós pénzben kell a' magok' interesseket venni, 's a' mi különös gondoskodásunknak egy tárgya az, hogy ezen időpontnak elérkezését olly nagyon siettessük, mint azt a' Státusnak a' mi rendeléseinktől függő ereje megengedi.

Valamint mi az 1816-ban Oktober' 29-dikén kiadott Patensünk' ereje szerint nyitott költsönözés által a' Státus' régibb Hitelezőjéhez különös kedvezéssel viseltettünk, 's őket a' kezekben lévő Obligatióknak megnagyobbított betse eránt bá-

örorságossá tettük: így most a' Státus' régibb Hitelezői állapotjának megjobbítása eránt egy további fontos lépésnek tételére is felindulva vagyunk, midőn e' következőket rendeljük.

1. §. A' Státusnak minden intereses régibb adósságai, mellyeknek intereseik az 1811-ben Febr. 20-dikán költ Patens által fele részekre leszállítottak, a' Hitelezőknek legelőször (eredetiképpen) tételt interesi lábra (állapotra) vitettesse nek vissza azon határozások szerént, mellyek itt következnek:

2. §. Ezen vissza vitettetésnek olly módon kell esni, hogy az 1818-dik esztendőtol fogva, esztendőnként annyi Obligátziók tétetődjenek vissza a' magok eredeti intereseikkel való élésre, a' menyinek mostani leszállitva lévő interese, huszonöt ezer forintot, vagy öt millió forintokból álló tőkepénzt teszen.

3. §. E' végre a' Státus régibb adóssága, egyegy millió tőkepénzt vagy mostani interesben huszonöt ezer f.tot tővő Seriesekre osztatik-fel, 's minden esztendőben öt ilyen Seriesek jegyeztetnek-ki sorsvonás által, melly Seriesek azon tőkepénzeket foglalják magokban, mellyek az eredeti interessel való élésre vissza tétetnek.

4. §. Az esztendőnként sorsszerént kijövő Serieseknek kivonattatása mindenkör Januarius, Mártzius, Junius, Augustus, és November hónapoknak első hetében megy' véghez. Az első esztendőben sorsvonásra botsátandó öt Seriesek, különösen ki fognak hirdettetni.

5. §. A' kivonás' napjáig kifizetni való interese, minden sorsvonás után kifizettetnek azon napig, mellyben azoknak kifizettetni kell, mellyen a' sorsvonás esik, azután pedig kettős bets szerént fizettetnek Conventziós pénzben.

6. §. Hogy ezen eszközzel való élés által a' Státusnak semmi újabb interesfi-

zetési terhet ne okozzunk, esztendőnként éppen olly nagyságú tőkepénzt tővő közönséges Obligátziók' summája váltatik-be a' Bőrsén a' semmivé tételre, mint a' mekkora a' maga eredeti interesére visszatétetik.

7. §. Ez a' beváltás a' Státus' intereses adósságainak eltörlésére szolgáló közönséges fundus által tétetik, melynek e' végre a' maga mostani jövedelmeihez még egy millió ötszáz ezer Conv. f.tokból álló jövedelem rendeltetik, melly néki hónapoként egyenlő részekben adatik által, 's kizsoritólag tsak ezen célra forditatik.

8. §. Az Eltörlő-fundus' jövedelmeivel való gazdálkodási, fél esztendőnként való számadásban ennek a' jövedelemnek is mindenkör feltételve kell találtatni; a' beváltatott Obligátziók pedig egyéberánt a' Hitelezés' könyvéből kitöröltetnek, 's a' közönség' láttára semmivé tétetnek.

9. §. Minthogy meg fog történni, hogy a' feljebb való pontok alatt meghatározott sorsvonások' alkalmazosságával, a' kijövő sors olyan Obligátziókra is esik, mellyek már a' múlt esztendőkbéli beváltások által semmivé tettek, erre nézve mind annyiszor, valamikor a' kivonandó, de már eltörlött Obligátziók egy millió forintra telnek, a' kivonásra esztendőnként meghatározott öt Seriesekkel egygyütt, még egy más Series is kivonattatik.

10. §. Minthogy ezen határozások által a' mi célzásunk oda intéztetett, hogy a' Státus' minden régibb adósságai summájának egy ötödrészevel azt tselekedhessük, hogy annak fele ismét az eredeti interessel való élésre vissza vitetessék, a' másik fele-része pedig beváltattassék 's eltöröltessék: erre nézve Finantziai Ministerünket ezen rendelésünknek végrehajtásáért felelet alá vetjük, a' melly által legfeljebb ötven eszten-

dőknek lefolyta alatt a' Státus' régibb adóssága, fele-részt megkissebbítettik, 's a' megmaradandó másik részeseinek, Conventziós pénzben az egész interessal való élés megszereztetik.

Néki azt is kötelességévé tesszük továbbá, hogy ezen munkának folyamatjáról előnkbe esztendőnként való számadást terjeszsen, a' melynek egyszersmind közönségesen is ki kell hirdettetni.

Költ a' mi fő és lakó városunkban Bétsben, Mártzius huszonegyedikén, az ezer nyoltzszáz tizennyoltzadik esztendőben, Országlásunknak huszonhetedik esztendejében. —

F e r e n t z.

Gr. Saurau Ferentz fő Cancellarius.

Gr. Lazaazky Prokop Cseh-Gallitziái Udvari Cancel.	B. Geiszlern Ján. Nep. az Austriai-Illiriai Ud. Cancell. Helytartója.	Gr. Mellerio Ják. Lombard Velencei Ud. Cancellarius.
--	---	--

* * *

Nem soká ezen Felséges Pátens után jött ki az itt következő —

„H í r a d á s.

A' Finantziai Ministérium' részéről közönségesen kihirdettetik, hogy az 1816-ban Okt. 29-dikén kijött Pátens által kinyittatott önként való költsönözésbe további határozásig az eddig való módok szerént semmi bevételek el nem fogadtatnak. Azok, kik ennekutánna ezen költsönözésből Status-Obliigátziókat kívánnak kapni, erről való ajánlástételeiket írásban a' Finantziai Ministériumhoz köteleztetnek beadni, melly tekintetben, annak fenntartásával, hogy valamely nagyobb summát illető egygyezésre nézve a' feltételek, az Obliigátzióknak általvevőjével magával különösen határozatnak-

meg, az itt következő közönséges rendszabások tétettetnek:

1) Tsak az olyan ajánlásokra leszem tekintet, mellyekben meghatározatva kifejeztetik, hogy az Obliigatziók mitsoda árron vétetnek által, 's ennek azonnal lejendő lefizettetéséről 's meg arról, hogy a' betévő, Obliigatziókban, név-bets szerént, az említett költsönözésnek kétszáz ezer forintokból álló summáját, elfogadja, ajánlás tétetik.

2) Ha a' benyujtatott ajánlások nem valamely jó fundamentomon álló belső, vagy pedig a' finantziai gazdálkodással függésben lévő külső kereskedő háztól valóak lesznek, ily esetekben azoknak egy illy kereskedő ház által is, aláíratatva kell lenniük, melly esetben ezen kereskedő háznak aláírása lekötelezés gyanánt szolgál, azért, hogy a' tett ajánlás ennek elfogadtatásakor betelyesítettik.

3). Az ajánlásoknak be kell minden héten legfeljebb tsötörtökig adattatni, és ha elfogadtatnak, a' melly tekintetbéli határozás mindenkör még azon tsötörtökön megesik, még azon héten kell telyesítettödniük.

4) Az Obliigatzióknak minden ilyen esetekben a' kiadásra meghatározatandó summája, a' benyujtatott ajánlásoknak megvizgáltatása után, azoknak, kik a' meghatározatott summát azokért leteszik, kiadattatnak. A' tekintetbe nem vétetett ajánlások, minden okmondás nélkül vissza adattatnak.

Ha ezen határozásokon ezután valamely változásoknak kell történni, vagy pedig ha többé semmi ajánlások el nem fogadtatnak, szükséges hirdetés által közönségessé tétetik a' dolog.

Az ezen úton módon befolyó papiros pénzsummák, mint eddig, úgy ennekutánna is mindjárt a' beadatáskor használhatatlanokká, 's idörölidőre, a' közönség' láttára, semmivé tétettetnek.

Rölt Bétsben Aprilis' 11-dikén 1818-ban.

* * *

Császár és Király ö Felsége méltóztatott Pilat Antal József Urat, az Austriai Beobachter nevezett alatt Bétsben kijövő újságleveleknek Redactorát, azon érdemeire való tekintetből, mellyet ezen újságleveleknek redaktziója által az 1811-dik esztendőtol fogva szerzett magának, Cs. K. Valóságos Titoknokká kegyelmesen kinevezni.

A' Bétsi Udvari újságban olvassuk, hogy Romáromban a' muzsikának néhány kedvellőji, ott egy muzsikai Akademiát tartván, az abból bejött 203 forintokból álló summát, az invalidus katonaság közönséges fundusába adták. Az Udvari hadi Tanács egy kedves kötelességét tellyesíti, midőn ezen nemes tselekedetet ö Cs. K. Felségének bejelenti, 's a' közönségnek is tudtára adatja.

* * *

Külső országokból most vagy két nevezetes újságot irhatnánk, ha már előre is megjegyeznünk nem kellene, hogy az iró, a' ki ezeket kiadta, öket a' mesék országába igazította. Mind kettőt illy szókkal adja elő az Austriai Beobachter: —“

I. — „A' Londonból Mártzius' 28, 30, és 31-dik napjain kijött leveleknek, úgy mond, Aprilis 14-dikén Bétsbe megérkezni kellett volna, még meg nem érkeztek. A' Frantzia és Belga újságlevelekben sem találunk semmi olly tudósításokat, mellyek Mártzius 27-dikénél újabbak volnának. Pedig két Berliini újságlevelek, mellyek Aprilis 7-dikén adattak ki, azt erössítik, hogy éppen azon napon (Mártz. 27-dikén), a' postának elindulásakor egy rendkívül való tudósítást tettek Londonban közönségessé, melyben arról tétélettel jelentés, hegy Bonaparte Napoleon Szent Ilona

szigetén, meghalálozott volna. Minthogy azonközben az Aprilis' 3-dikán Londonban kijött újságlevelek, mellyek ide rendkívül való alkalmatosságon már megérkeztek, 's így szintén a' Hamburgi legújabb tudósítások is, ezen történetről semmi emlékezetet nem tesznek, erre nézve mi úgy itélünk, hogy ezen halotti hirt a' mesék országába útasíthatjuk.“

II. — „Koppenhágába olly hír jött vala által az Oroszbirodalomból China felől, hogy az Anglusok ennek Canton nevű nevezetes kereskedő városát elfoglalták. Ezen hirre nézve az Ásiai kereskedő társaság Aktziájának betse azonnal megtsökkent, 's ennek a' théa' árrához is befolyása lett. Minthogy ezen történetről a' Pétersburgi és Londoni legújabb levelek semmit nem emlitenek, kétségkívül tsak a' speculánsok' országába tartozik.“

Olasz Ország.

Romában nagy templomi pompákkal inneplették Mártzius' 21-dikén a' Szent Atya' megkoronáztatásának emlékezete' napját. Tűzjátékok tartattak és fényes világosítások voltak. A' nagy héti ceremóniákon, mellyek között néhány rendbelieket maga a' Szent Atya végzett el, a' minden nemzetekből Romába gyülekezve lévő sok idegeneken kívül, név szerént Károly Spanyol Király, a' Bavariai Koronaörökös Hertzeg, 's minden Követségi személlyek jelen voltak. Nagyon épületes tekintet volt a' népre nézve, a' hasonlóképpen Romában lévő Hessen Darmstadtí Princznek példaadása, ki is nagy tsötörtökön minden Udvarnokjaival egygyütt az Ur' asztalához járult, a' Venerabilét a' Szent Sírhoz elkísérte, 's estve Passiói predikátziónak halgatására ment.

Az Orosz Residens elvégezte azon alkudozást, mellyet Romában *Lengyel-*

országoknak püspöki megyékre lejendő felosztására nézve folytatott. Az ország nyóltz püspökségekre osztatott-fel, 's Vvar-schau Ersekségre emeltetett.

A' Bavariai Koronaörökös Hertzeg, a' ki Romából Görögországba intézi útját, ezt egy kevésse elhalasztotta.

Bizonyos tudósítások szerint Pápa ö Szentsége a' folyó Aprilis 6-dikán titkos Consistoriumot tartani 's abban három új Kárdinálisokat kihirdetni szándékozott, kiknek neveik: *Haeffelin Kazimir* úr, Bavarus Király ö Felségének a' Szent Széknél lévő rendkívül való Követe 's teljes hatalmú Ministere; *Testa-Ferrata* úr, Pápa ö Szentségének Helvetziában volt Apostoli Nuntziusa; és *Cavalchini* úr, Romai hajdani kormányozó.

Mint a' *Romai Diarium* újságlevelek jelentik, ott Mártzius 31-dikén egy kis irást adott-ki Olasz nyelven a' mindjárt nevezett *Haeffelin* úr ö Em.ja, melyben három levelek találtatnak, 's a' melyek mind hármak a' Romai most nevezett újságban is kiadattak.

I-ső levele *Haeffelin* úrnak a' Státustitoknok Kárdinális ö Eminentziájához. Ugy értettem, hogy a' Vallásnak a' rendnek és a' Státus' boldogságának ellenségei, azon munkának szerentsés resultumáért, mellyet, ki merem mondani, én, a' Vallás és Szent Szék eránt éppen olly nagy buzgósággal mint hazám eránt viseltető hajlandósággal 's Felséges Királyom' ditsősségének előmozdításával végre hajtottam, békételenkedvén, azon iparkodtak, hogy felöllem a' legizetlenebb rágalmazásokat elterjeszszék, 's az Abbé *Borrue*l munkájához foglaltatva lévő laistromhoz támoszkodván, azt erőssítik, hogy én az *Illuminatusok*' Sektájának titkaiba beavattattam légyen. Ez a' rágalmazó vád nékem a' további halgatást meg nem enged. Monárkhámnak, 's azon hivatalnak, mely-

be a' Szent Széknél helyhezletve vagyok, 's tulajdon magamnak is tartozom azzal, hogy azon magyarázatokat, mellyeket az ö Szentsége lábaihoz letenni magamnak szabadságot vettem, közönségesen kihirdessem: melyre nézve kérem Eminentziádat, nyerjen engedelmet nékem ö Szentségétől, hogy azon irást, mellyet ezen tárgyra nézve ö Szentségéhez intézni szerentsém vala, kinyomtatathassam. Hízlekdem magamnak, hogy a' Szent Atya ezen kegyelmet töllem meg nem tagadja, 's reménlem, hogy méltóztatni fog magamviseletének ezen kimutatásában, az én religiói gondolkodásomat, egyenes czélzásaimat, 's az anyaszentegyház Feje eránt való mély tiszteletemet egészszen megesmerni. Merem reménleni, hogy Er.ád az én hódolásomat ö Szentségének lábaihoz letenni, 's azon nagy tisztelet felől való megújított bizonyossáttelt elfogadni méltóztatik, mellyel szerentsém van lenni, Eminentziádnak alázatos és engedelmes szolgálja —“

Haeffelin Kasimir,
Chersonesusi Püspök.

II-dik Levél. Ezt a' Sz. Szék' Státustitoknokja írja *Haeffelin* urhoz, 's röviden tsaka' van benne, hogy a' Szent Atyát a' *Haeffelin* úr kívánsága felől tudósította, ki is ennek kívánságát, azeránt, hogy az ö Szentségéhez irt levelet kinyomtatassa, kegyesen megengedte. — Már most hát ez leszen a' III-dik Levél (lásd alább a' toldalékban a' tsillag alatt).

P r u s z s z i a.

Pruszsziának finantziai állapotjáról azt írják, hogy esztendőnként való jövedelme most valami 46 vagy 48 millió tallérokra, költségei pedig 41 és $\frac{1}{2}$ millióra telnek, mellyekből a' katonaságra, rendesen 22 — ezen fellyül rendkívül valóképpen 3 — a' belső igazgatásra 5 — a' Királyi familia számára $1\frac{1}{2}$ — a'

Státus' adósságai interesére 10 milliók vagynak rendeltetve.

A' Királyi Princzek (a' Király' fiai) folytában bejárnak a' hadi ministérium' üléseibe.

Nagy Britannia.

A' Londoni kereskedők' fejébe nem kis szeptet ütött az a' tudósítás, hogy Belgiumban megerössített az az egy idő óta vitatás alá vétetett plánum, a' melly szerint ezután átaljában minden Belgiumon keresztül jövő kereskedő portékáért való *Transitovám* feljebb, emeltetett, mint eddig volt.

Északi Amérikábol pedig olly tudósítások érkeztek Londonba, hogy a' Congressusban az a' jóvállás vétetett fontolás alá, hogy mivel az Anglus kereskedési törvények szerint az Északi Amérikai hajóknak csak eleséget szabad bevinni az Amérikai tengereken lévő Anglus szigetekre, tehát a' tromfnak tromfal való ütése végett határozza-meg a' Congressus, hogy az Egygyesült Státusoknak hajóji, a' nevezett Anglus szigetekkel való minden kereskedéseket szakaszszákfélbe.

Konstantzinápolybol meghatározott tudósítások érkeztek Londonba affelől, hogy a' Napkeleti Indus Fejedelmek, az egy *S o i n d i a n* kívül, kit Marquis Hastings Anglia' részére szerentsésen megnyert, 's a' többek szövetségétől elszakasztott, mind segítségre mentek *Peishwán* nak, a' hadakozás elkezdődött. Ezen dologrol a' Ministeri Kurir is így beszél, 's azt mondja, hogy ezt ő is hitelenek tartja lenni.

* * *

Az Anglus lakosok, a' Jóniai szigeteket is oda számlálván, átaljában 1196 reklamálásokat (adósságról szolló irásokat) terjesztettek a' parlamentum' elejébe, melly adósságokat ők a' Frantziaországólószéktől vissza fizettetni kívánniak. Ezen reklamátziók közzül 443-mak már megesmertettek, 63-mak vissza vettek. A' többiek még kérdés alatt vagynak; ezeket köz birákra akarják bizni. Az a' summa, mellyet az ezen tárgynak tisztábazozásában foglalatoskodó Ang. Biztosok 1815 től fogva, mint fizetést esztendönként kapnak, 5500 font Sterlingekre (55,000 forintokra) telt esztendönként.

Spanyol Ország.

Egygyik Bétsi újság, nem írja honét, azt a' megjegyzést teszi, hogy a' Kadiksban lévő Orosz hadi hajók nagyon romlott állapotban vannak, és hosszas ideig tartó megigazgatás nélkül semmi meszsze útra el nem indulhatnak. Mondják, hogy néhány hajckrol le fognak a' vitorlák 's egyéb evező készületek szedetni.

A' Király' második testvér ötsét Don Frsncisco de Paulát (a' ki nem rég hagyta ide Bétset) kilentz esztendőkig tartott távolléte-alatt, Aprilisben várták vissza Madridba. Mint a' Madridi levelek megjegyzik, ezen Princz nagy méltóságra van elhatároztatva. — Nem régen olvastuk, de csak mint hirt, valami újságlevelekben, hogy a' Király egy második Majorátust szándékozna Amérikában a' maga familiájából felállítani, 's arra ezen Princz volna elhatároztatva.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Apr. 14-dikén 271 $\frac{7}{8}$ — 15-dikén 271 $\frac{2}{8}$ — 16-dikén 268 — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

* * *

(*) III-dik Levél. *Haeffelin úr Pápa ö Szentségéhez*: —

„Leg Szentebb Atya! én azon gyanu eránt, mintha az Illuminatusok titkaiban felszenteltetett volnék, magyarázatokat teszek-le Szentséged elejébe. A' Palatinatusi Választó Fejedelem, *Max. József*, ki a' Valláshoz való bnzgóságára, úgy mint, a' tudományok és mesterségek eránt való szeretetére nézve esmeretes, a' maga lakóvárosában *Mauhaimban* 1761-ben egy tudományok Akademiáját 's nem soká az után egy Német Tudományos Társaságot állított fel. Én ezen két Institutumokban egy voltam az első tagok között, 's szabad szempillantatimat, mellyek mint Udvari Papnak és Bibliothekáriusnak hivatalos foglalatosságaimból fennmaradtak, historiai 's egyéb tudományos vizsgálódásokra fordítottam, mellyeknek resultatimai a' nevezett Institutumoknak Memorárjaikban közönségesekké tétettek.

„Midőn Maximilian József Bavariai Vál. Fejedelemnek halála után 1777 a' Rénusi Palatinatus Bavariahhoz tsatoltatott 's az elsőnek lakóhelye Monachiumba általtétetett volna, néhány Bavarus tudósok, kik az éa tudományi esmeretségemről tudósittatva voltak, hozzám jöttek és kértek, hogy egy Tudományos Társaságnak a' melly Monachiumban Minerva Akademiája nevezet alatt nem régen felállittatott vala, mellynek fő czélja a' világosodásnak és hasznos esmeretségeknek a' hazában való elterjesztése volna, 's a' mellynek tagjai a' Romában fenn álló Arkadiaiak Akademiájának példája szerént, Romai, 's Görög historiákból költsönözött tulajdon neveket viselnek, legyenek tagjává. Én Bibliophilos nevezet alatt annyival is kevesebb késedelmezés nélkül elfogadtam ezen meghívást, hogy a' Statutumok felől való kérdezős-

ködéseimre azt mondották, hogy a' Társaság' sarkalatos principiuma az: hogy a' szent Vallás, a' jó erköltsök, 's az Országglás ellen semmi irás soha meg ne engedjessék.

„Nem soká azután, hogy ezen ügy mondatott Tudományos társaságba bejárni kezdettem, tudtomra adta egy barátom, hogy úgy nyilatkozott-ki a' dolog, hogy a' Minerva Akademiájának fejei valamelly Szabad Kömivesi új Társasággal egygyetértésben volnának, mellynek tagjai nem soká Illuminatusoknak nevezettek. Mihelyest én ezt megtudtam, azonnal félbe szakasztottam ezen gyanus társasággal való minden öszszetsatolódáso- mat, és első voltam, ki a' Vál. Fejedelmet, ki egy igen istenfélő 's kipallérozott Fejedelem vala, azon eszközök felől tudósítottam, mellyek által egy oly Sektát még tsirájában megfojtani lehetne, melly annyival veszedelmesebb vala, mennél nagyobb ravaszsággal eltitkolni iparkodott hívségtelen princzipiumait, az által, hogy mind tsak a' hasznos institutumokat, Akademiákat, és társaságokat emlegette.

„Jelentésemre nem tsak hogy törvényt adott-ki a' Vál. Fejedelem Károly Tódor minden titkos társaságoknak legkeményebb büntetés alatt való megtiltatásokra, hanem egy biztosságot is rendelt-ki, mellynek én is tagja voltam, hogy a' törvénynek végrehajtására figyelmezzon, 's az új Sektának fundálójit és előmozdítottójit felkeresse 's megbüntesse. A' törvény nagy keménységgel végrehajtatott, 's mind azok, kik bünösöknek találtattak, hivatalaikat elvesztették 's Bavariahból szmkivették. A' *Károly Tódor Vál. Fejedelem*' halála után következett Uralkodó, a' mostani Bavarus Király, ugyan azon törvényeket minden titkos társaságok ellen megújította, 's minden tisztviselő meg-

esküdni kéntelenített, hogy semmi eféle társasággal nints függésben.

„Nem soká azután kezembe kaptam az Abbè *Barnel* könyvit, 's kibeszéllhetetlenül elbámultam, midőn magamat *Bibliophilos* név alatt az Illuminatusok' laistromában szemléltem. Hanem látván azon könyvből, hogy *Athénében* (így neveztetett ott ekkor Monachium) magának Barruelnek tulajdon szavaival élván, az Illuminatusoknak — 1) egy felső Illuminatusokból álló regularis — 2) egy kisebb 's a' mi czélunkra igen jó — 's 3) szor egy nagy és Notabilis szabad kömivesekből álló lozsijok — 's 4) szer, két templomjok vagy Minerva Akademiájok volna, melly utólsók a' szabad kömiveseknek 's Illuminatusoknak semmi titkaiba beavatva nem volnának 's ezeknek mintegy tsak szélső oltalom bástyák gyanánt szolgálának, hogy hivségtelen plánumaikkal magokat melléjek elrejtthessék: erre nézve, 's minthogy a' Bibliophilos nevezet semmi kömivesi vagy illuminatus lozsi mellé tsatoltatva nem volt, 's tsak egyedül a' Minerva Társaságának volt tagja, megnyugtattam elmémet 's többé ez eszembe se jutott volna, ha a' napokban egy barátom tudtomra nem adta volna, hogy a' gyanú, mellyet elenyészeve lenni gondoltam, ismét felelevenített légyen. Azonközben azon 15 esztendőktől fogva való magamviselete, a' mióta Szentségednél meghiteleztetve lenni szerentsém van, azon principiumok 's gondolkozási módok, mellyeket minden környülállások között kinyilatkoztattam, a' Szent Szék eránt való hajlandóságom 's a' Valláshoz viseltető buzgóságom, megmentenek éngem' a' további környülállásokra való kibotsátkozástól, 's minden további magammentegetésiért helyt állanak.“

Legmélyebb tisztelettel 's a' t. — “

„Haeffelin Casimir,
Chersonesusi Püspök.

Frantzia Ország.

Valami René Nicolas nevü ember estvének idejében a' Thuillériában, hova lopva ment-be, megfogattatván 's vizsgálás alá vonattatván, bomlott elméjünek lenni találtatott; szüntelenül azt emlegette, hogy ő Frantzia Marschal kívánna lenni.

Drais nevü Báró Párisba megérkeztén, hirdetést adott-ki, hogy Aprilis' 8-dikán próbát teszen az Observatoriumban a' maga Velocipedessével, 's reménli, hogy meg fogja nyerni véle a' nézők kedvét. Mitsoda szerzám lehet ez, jó részint hozzá lehet vetni a' neviről. — Egy más hasonló tudományos Mekhanikus Mártzius' 25-dikén tett a' Luxemburg-kertben próbát valami igen sebesen és könnyen forgó szekér-műszerrel, melynek Draisine a' neve. E' közönséges megelegetést nyert.

Magyar Ország.

A' Pesti újságból a' két következő tikkelyt szórol szóra ide nyomtattatni legjobbnak találtuk:

Pesten tegnap a' Nemzeti Szabadságnak fényes innepe volt. Ő Császári Királyi Fő Herczagsége József Nádor Ispány személyes előlülése alatt az egyesült Ts. Pest, Pilis, és 'Solt Vármeyéknek Nemessége Tisztválasztást tartott. A' Fő Herczeg Fő-Ispány egész Udvari fényességgel jelent-meg a' Ns. Vármegye palotájába, a' hol az egybe gyült Nemesség által óhajtvá váratván, tellyes örömmel fogadtatott. Különös örvendezésre adott az is alkalmatosságot, hogy boldogult Hermine Fő Herczegnének édes Anyja, a' Schaumburgi Herczegné, és a' két ifjú Herczegaszszonyok, az ő Leányai, fényes késérettel megtisztelték a' gyülekezetet, 's a' karban készített díszes helyről nagy megelegetéssel nézték ezen Nemzeti innepet. A' gyülekezetnek fényességét különösen nevelte az is, hogy nyolcz Fő Ispány, és öt Püspök Urak

és a' Pesti 's Budai Fő Nemesség, valamint Ns. Heves, Nógrád, Hont, Borsod, Báts, Tolna, Fejér, Esztergom, Komárom, Győr, Nyitra, Somogy, Trentsin, Bars Vármegyékből számos Követek jelen voltak.

Nyolcz órakor kezdődvén az előző Gyűlés, 3 fényes Deputatiók rendeltettek a' Fő Herczegnek meghívására, a' Vármegye házánál való elfogadására, 's bevezetésére. Mintegy 1 óra múlva érkezemeg a' Fő Herczeg, és díszes deák beszéddel köszönté az egybegyűlt Rendeket, mellyre ugyan deák nyelven válaszolt Nagy Méltóságú B. Fischer István Egri Érsek ő Exc.ja, a' Nemzeti Szabadságnak történeteit fontosán és tudósan lerajzolván. Erre megszóllamlott Ts. Szent Királyi László Első Vice-Ispány Ur, és magyar nyelven kellemetesen előadta a' Tisztválasztásnak mind a' Nemzetre, mind a' Tisztviselőre nézve való fontosságát, 's az egész Tiszti Kar nevében a' Fő Herczegnek és a' Nemes Rendeknek eddig való kegyelmét 's bizodalmat megköszönté. Sokszor Éljen! kiáltás követte a' három beszédet. Ezután a' Fő Herczeg hezzá fogott a' candidáláshoz, 's Első V. Ispánnak köz megegyezéssel 's egész buzgósággal T. Szent Királyi László Ur kikiáltatott. A' második Vice-Ispány székére soká kétes maradt a' választás Tekintetes Fribáisz József Fő Notárius, és Teként. Bárczai Pál Fő Biró Ur között. Azért ő Császári Fő Hg.sége voksolásra eresztette az elhatározást, 's a' voksnak kevés többségével a' tisztes hivatal Ts. Barczai Úrnak jutott. —

Különös kegyelmét 's bizodalmat méltóztatott a' Ts. Rendekhez mutatni ő Cs. Fő Herczagsége az által, hogy törvényes hatalmát a' Fő Notárius kinevezésére máskori következtetés nélkül, a' Rendeknek engedte, kik az ajánlottak között Tekéntetes Fribáisz József Urat köz megegye-

zéssel kikiáltották: ő pedig az oránta mutatott illy díszes bizodalmat ékes beszéddel megköszönté. — Következtek a' Járásbeli Fő Birók, kik között a' Pesti Járásba Tekintetes Hangyás Dávid Ur voksnak által; a' Pilisibe Tekintetes Majthényi Károly Ur; a' Váczi Teként. Adonyi Mihály Ur; a' Kétskéméthebe Tek. Zlinszki Antal Ur; a' Solti Ts. Földvári Gábor Ur felkiáltás által választottak.

Első Al-Jegyző Fejérváry József; második Sarközy Imre; 3-dik Péchy Ferencz Urak. A' *Pesti Járásban*: Al-Szolga Biró Konkoly József; Halász Miklós; Esküttek Szucsánszky János; Zlinszky János; Mészáros Károly Urak. *Kétskéméthei Járásban*: Al-Szolga Biró Dubraviczky Simon; Blaskovich Bertalan; Esküttek Dubraviczky Károly; Sarközy Lőrincz; Szalay József Urak. *Váci Járásban*: Al Solga-Biró Friebeisz István, Beniczky Florián. Esküttek: Friebeisz Ferentz, Benke Ignác, Halász Pál Urak. *Pilisi Járásban*: Al Solga-Biró: Kiss László, Simonsich János. Esküttek: Balogh László, Miskey Imre, Mészáros Imre Urak. A' *Solti Járásban*: Al Solga Biró Szalay Pál, Pap László. Esküttek: Jeszenszki Miklós, Szabó János, Segesvári István Urak. — Hadi Fő Adószedő: Kováchoczy László Ur. Házi Fő Adószedő: Kiss Sándor Ur. Al Adószedő: Csemniczky György Solti Járásban. — Levéltárnok: Balla Gábor Ur. Számvevő: Iványi László Ur. Fő Ügyész: Muslay István Ur. Első Al-Ügyész: Reviczki Imre. Második Al-Ügyész: Szemere Pál Urak. Földmérő: Mochy György. — Al Földmérő: Dacsi József. — Első Biztos: Modrovich János. — Udvari Kapitány: Rekvinyi Ferencz Urak lettek.

Méltóztatott ő Cs. K. Fő H.ge Tábla Biráknak következőket kinevezni:

Fő Tisztelendő Marsóvszky István Urat, a' Cs. Kir. Táblának Praelátusát. — Mélt. Báró Splényi Ignác Feldmarschal Lajtnánt Urat. — Kir. Udvari Tanácsos Ürményi Ferencz. — Gróf Majláth János — Almási Aloizius. — Generális Báró Vétsey Miklós — Báró Orczy György — Gróf Haller János — Báró Prónay Simon — Báró Prónay Kálmán. — Ns. Fejér Vármegye Első Al Ispánját, Cs. K. Kamarás Marich Dávid. — Ugyan azon Ns. Vármegye 2-dik Al Ispánját Jankovich József — Oberslajtnánt Andrassy Ignác, és még mintegy 44 Urakat.

A' fentebb megnevezett Tábla Biró Uraknak kegyelmes kineveztetések után, Első Al-Ispány Szentkirályi László Ur az egyben gyűlt Rendek nevében azon köz kívánságot terjesztette ö Cs. K. Fő H.ge elejébe: hogy Nagy Erdemü Udvari fő Mesterét, Belső Titkos Tanácsos és Generális Bekkers József Urat ö Nagy Méltóságát Megyebéli Tábla Birónak kegyelmessen kinevezni méltóztassék. Valamint tsak ugyan ö Cs. Kir. Fő H.ge elfogadván T. Vice Ispány Ur által e' tárgyban elejébe terjesztett alázatos kérést, ö Exc. jat Tábla Birónak kegyelmesen ki is nevezte.

A' Tábla Birák után kineveztettek ugyan ö Cs. Kir. Fő Hertzegsége által: Honorarius Vice Notáriusoknak, Rigiczay Kóváts József, és Kubinyi Ferencz Urak. Honorarius Eskütteknek pedig: Horváth László, Kalotsa László, Ferenczi Gergely, Gal István, 'Sigrái 'Sigmond Urak. — Rendszerént való Orvosnak: Forgó György Ur. — *Al-Adószedők* lettek: A' Váczi Járásban: Egri Márton. A' Ketskemétiben: Batta Sámuel. A' Pilisiben: Sztankovits Mihály. A' Soltiban: Csemnitzky György. *Katonai Biztosok*: Ketskeméten: Fórian György; Nagy Körösön: Szigeti János; Czegléden: Fridvalszky András; Soroksáron: Mráz József. *Tran-*

sennalis Biztosok. A' Pilisi Járásban, Csabai Státión: Csirbész József; A' Váczi Járásban: Lázár Imre; A' Ketskeméti Járásban: Sántha Antal. *Mezei Birtosok*. A' Pesti Járásban: Klementis János. A' Ketskemétiben: Mészely Ignác. A' Soltiban: Nyári Péter Urak. Ez után mind a' Tábla Birák, mind pedig a' Vice-Ispányok, Szolga Birák, és Eskütt Urak Hivatalbeli Hiteket ez alkalmatossággal letették, a' többi Tisztviselő Uraknak meghiteltetések a' más nap folytatva tartandó Köz-Gyűlésnek alkalmatosságára elhalasztatott.

Igy elvégződván a' Választó Gyűlés, ö Cs. Kir. Fő Hertzegsége az ülést ismét deák beszéddel méltóztatott befejezni, mellyben a' választásoknak szerentsés és illendő végbemenetelén való örömét ki nyilatkoztatta, 's a' választott Tiszt Urakat hivatalaiknak hív és szorgalmatos folytatására serkentette. Ezen beszédre a' Státusok nevében Mélt. Vurm József Fehérvári Püspök Ur ugyan deák nyelven felelt, 's fontos tekintet vetvén a' végbe ment tétel mivoltára, a' nemzeti lelket élesztő reménységgel tölté-el, a' gyűlekezetet, 's ö Cs. K. Fő Hertzegségének ezen törvényes és nemzeti jussa gyakorlását mélységes alázatossággal, a' jelenlévő Nagy Méltóságú, Méltóságos, és Nemes Vendégeknek a' meg-jelenést méltó tisztelettel meghálálta. — Igy berekesztvén az ülés, a' Fő Hertzeg eltávozott, 's a' Rendek szüntelen Éljen! kiáltásokkal követték.

* * *

A' Nemzetnek régi kívánsága, Nyelvünknek régi szüksége, culturánk eszközeinek régen érzett fogyatkozása a' Nemzeti Theátrum. Ennek felállittatására már 1814, és 1815 hathatósan serkentette Ns. Pest Vármegye a' többi Ns. Vármegyéket. De mivel idő közben felsőbb Helyekről a' Hadi Segedelmek, 's a' Nyomorék Katonáknak gyámolittatása sür-

gettettek, tanátsossabbnak tartotta ezen céljáról egy kisség halgatni, mintsem ama szent kötelességeknek útját bevágni. Most tehát, midőn már azon két közsükségekre is elégséges áldozatok tétettek, a' Választó Gyűlésnek második napján megújított a' Nemzet kívánsága a' Theátrumra nézve az által, hogy az egybegyűlt Rendeknek a' projectált Nemzeti Theátrumnak Rajzolatai bemutatattak, 's a' Nemzeti Theátrum felépítésére való Buzdításból egynéhány száz exemplárok kiosztattak. Egész örömmel fogadták az egybegyűlt Rendek a' nemzeti betsületnek ezen jeles tárgyát, és, mivel a' Vármegye kebelében gyűjtött, és némelly Ns. Vármegyéből küldött régibb Adakozások a' Devalvatio által úgy megkevesedtek, hogy a' Theátrumnak vett házhely árának kifizetésére sem lettek elegendők, (a' mint ezt az Adakozó Ns. Vármegyének megküldetett Számadás bizonyítja), mivel tsak a' [puszta házhely mintegy 43 ezer forintra megyen, azt a' nagy lelkű Végzést tették a' Ns. Rendek, hogy a' Státusok Cassájából tellyesen kifizettesék a' házhely, és a' Theátrumnak Rajzolatjai minden N. Vármegyének megküldessenek megítélés, 's jóvallás végett. De még itt sem állapotott meg a' Hazafiúság: hanem az nap a' Tek. Első Viceispány Urnál volt ebéd után a' számos Uri Vendégek a' Theátrum felépítésére közel öt ezer forintokat újabban ajánlottak. Melly nemes példa a' többi Ns. Vármegyének!!!

* * *

Fő Tiszteletü T. Göböl Gáspár Urnak halálára.

A' Hir 's Bánat, amaz egygyűtt siralmas Pár
 Azt hirdeti széllyel: megholt GÖBÖL GÁSPÁR!
 El hűnyt a' Reformált Vallás Egénn egy Nap,
 'S Benne egy jó Ember, egy Tudós, egy nagy Pap!

Sok Tiszteletesek Tiszteletes Feje
 Fija, Unokája, Bátyya Ipa, Veje. 1)

A' Ketskeméti Szent Megye Seniora
 'S azon Város harmad része hív Pásztor.
 Ki mindeu Világi gondokról le mondott,
 Nyájára viselvén tsak egyedül gondot;
 Egy fáradhatatlan, 's buzgo Predikátor,
 Egy sziveket szóval megvevő Orátor;
 Kinek száján omlott. sebes arviz formán
 Szive tellyessége mint egy bőv tsatornán.
 Melyből a' fülek, ha figyelmesek lettek,
 Tudományt, és mézet edgyütt meritettek.
 Ki mivel mindenkor úgy szólt, mint érezett,
 Sok Hitü elméket egy Szívvé enyvezett.
 A' Keresztyén Vallás Lelke, a' szeretet,
 Beszédinek adott erőt és életet.
 Ugy hogy Ketskeméthnek sok ezer Lakosi,
 Két különböző Hit született Sorsosi.
 Halván tölle az Ur Evangyeliomát,
 Önként uniólták Genevát, és Rómát.
 Más Templomba jártak, mást hittek, mást szóltak.
 De a' szeretetben mind egy Híten voltak.

Innen közönséges volt az a' Tisztelet
 Melly fénylett ez Urban Megholt Feje felett.
 A' nép szeretete, a' mint érdemelte
 Életében közös karokkal ölelte.
 Most pedig a' Hir ki-hirdetvén halálát
 Vetélkedő szívvél fizeti a' hálát.
 A' köz Indulat, mely szívében felhőzött,
 Szemében könyvé vált, és sűrűn essőzött.
 'S a' két Félnék öszve olvadt Szeretete
 Katédrájától mind sirjáig követte.

Hetven négy Tél 's Nyár volt az a' szép Korona,
 Mellyet Fejére az Élet Ura fona.
 Rá a' kegyes Vénség ősz hajakat, felül]
 Igasság után járt Éltéről tett Jelül;
 Hoszszas Jó Egésség, az Élet Fájának
 Virága, közepénn áll e' Koronának
 A' Barátság, Jó Kedv, 's Nyájasság Órái
 E' szép Koronának sorban nyílt Rózsál;
 Mellyek közt magossan egy zöld Rozmaringszál
 Tölle szármozott egy kedves Leánya ál:
 Két sorral terül itt húsz, húsz szép mirtuság,
 Mint két rendbeli húsz esztendő Házasság
 De látszik sora közt két Cziprus Levele,
 Mint két esztendei Özvegysége Jele.
 E' Korona', negyven öt drága kövei,
 Szent Hivatalában el tölt Esztendei.
 Sokak külömbkülömb Fő Papi Tisztségnek
 Meszsze sugározó fényveivel égnek.
 De nagy az utolsó háromnak homálya;

- 1) Feje mint Esperest sok Tiszteletes Predikátoroknak
- Fija volt néh. Göböl Gáspár, előszször Pápai Professor, az utánn Veres Berén, és más Eklésiák Predikátorának.
- Unokája volt Édes Anyja Komáromi Erzsébeth Attyának Komáromi Pálnak
- Bátyya T. Göböl György Apostagi Predikátornak.
- Ipa, Halasi Predikátor, T. Kováts Józsefnek
- Veje, Néh. T. T. Virág Mihály Superintendens Urnak.

A' közel járt halál ködöt fúvann rája. 2)
 Mig végre lejáról egészen le kapta
 E' múltó Koronát, és a' porba tsapta.
 De Ura, a' kinek hivenn vitte dolgát
 Romolhatatlannal tisztelte ez szolgát

Ti is azért kiket a' végső Tisztelet
 Öszve gyűjtött Gyászos Koporsója mellett,
 Tisztelvények Őtet, és tele marokkal
 Kész Sirját hintsétek bé Liliomokkal,
 Mellyeket szórván a' hálálatos kezek,
 Ártatlan Életét ábrázallyák ezek.
 Töltsétek rá bőven Salamon kenetét
 A' Drága Hirt, 's Neve Jó Emlékezetét,
 Válogassátok ki Virtusa Gyöngyeit
 Porából, 's Erdeme sok drága köveit;
 'S Szívetek ezeknek Kintsés-Kamráivá
 Válván, mind vályatok elő Oszlopivá
 Külömben is öszve rogytak már, valymi sok
 Obéliszek 's arany betűs Piramisok!
 Ledűtek Prakszitel — 's Myron álló Képi
 Az idő Ráfáel Remekit el tepi!
 A' leg szebb 's leg tartós Emlékezet művek
 A' Hólt Virtusival élő, mozgó szívek.
 Olly Oszlopok, kiket bé nem lephet soha
 A' Feledékenység 's az esztendő k moha.

Már TE Mennyei Rész! Te Szabadságot 3)
 Régen ohajtó Rab hadd el fogságotat;
 Te Bújdosó Lélek! valahára meny be
 Szüntelen keresett Hazádba a' Menybe
 Minden Csillagoknál menny fellyebb; mit késel
 Légy a' Napról 's Holdról Újj vélekedéssel,
 'S énekelvén itt az Embernek Esétét,
 Bird ott ditsősséges és boldog Életét.
 Te pedig fáradt Test, estve van, pihenyle,
 Sirodnak meg vetett por ágyába meny le,
 Ne fély; oda is le száll e' Remény veled
 Hogy él, és Téged is fel élleszt Góeled!
 Most a' Hálálatos Föld rád puhán fekszik,
 Mely, hogy rajta éltél, még soká ditsekszik.
 'S tudván hosszas munkád hasznát és érdemét,
 Nyugodalmat sóhajt rád egész Ketskemét!
 Mártzius' 26. dikán 1818.

K. J. H. P.

* * *

- 2) Három utolsó esztendeiben, vizi betegségben esvén, közönséges helyenn Papi Hivatalát nem folytathatta.
 3) Itt czélozás vagy on a' Megholtnak nyomtatásban kijött Munkáira, mellyek közzül az elsőnek Tiulusa: Szabadalást ohajtó Rab; a' második: Bújdosó Lélek; a' harmadik: Újj Vélekedés a' Jósue szavára megált Napról és Holdról; a' negyedik: az első Embernek Esete.

Tudományos Hirdetés.

Új könyv: *Allati Magnesesség Mérő-serpenyője.* Szerző *Kováts Mihály* Orvos Dr. I. Serpenyő. Kísirtet. Az *Allati Magnesesség* Al-baját az *Egészségtudomány*nak és *Lélektudomány*nak *Törvényeiből* kimagyarázni. Szerző *Eschenmayer C. A.* Tübingi Tanító. Stuttgartban és Tubingben. 1816. Fordítá *Kováts Mihály* Orvos Doctor. II. Serpenyő: *Allati Magnesességről* iratott *Eschenmayer C. A.* Munkájának megvizsgálata, és megczafoltatása *Kováts Mihály* Orvos Doctor által. A' Munka készen leszen 12-dik Juniusig. Előrefizetésre botsáttatik. Az előrefizetés 1 fl. Conventziós pénzben, vagy annyit érő Scheinban. Bevétezik ezen előrefizetés Medárdusi Pesti vásárig, azután nem. Mert a' nyomtatandó Exemplárok száma az előrefizetéshez alkalmaztatik. A' ki tiz előrefizetöt szerez, egy Exemplárt ingyen kap. Nevezetesen kérem bizodalmasan, az előfizetésnek kezekhez vételére, és nekem legfeljebb a' Pesti Medardusi vásárra való beküldésére, a' következő urakat: *Pesten* Eggenberger és Kis József könyváros Urakat. *Bétsben* Tek. Udvari Agens Szüts István Urat. *Kassán* Tek. Kalós Dániel, és Tiszt. Kováts István Ref. Predikátor Urakat. *Debreczenben* a' Ref. Collégiumban a' Senior Urat, és a' Városon ugyan Debreczenben Csátné könyváros Asszonyt. *Váradon* Tek. Éles Fiscalis Urat. *Ungváron* Orvos Doctor Sípos Urat. *Miskóczon* Várad Ger'son a' Ref. Gymn. Rector Urat. *Patakon* a' Ref. Colleg. Senior Urat. *Pápán* a' Ref. Collegn. Senior Urat. *Bereg Vármegyében* Beregszászi Professor Urat. Erdélyben: *Kolosvárott* Tek. Orvos Doctor és Professor Incze Urat. *Számos-Ujvárott* Tek. Orvos Doctor Fülep Mihály Urat. *Désén* Tek. Orv. Doct. Bod Elek Urat.
 Kováts Mihály
 Orv. Doctor Pesten.